

ERHAN ALTUNAY

MEZOPOTAMYA
VE MİSİR PAGANİZMİ

DESTEK YAYINLARI: 958

ARAŞTIRMA: 223

ERHAN ALTUNAY / MEZOPOTAMYA VE MISIR PAGANİZMİ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Editör: Esen Güray

Kapak Tasarım: İlknur Muştı

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Hermes Yayınları: 3. Baskı

Destek Yayınları: Genişletilmiş 6. Baskı: Haziran 2018

7. Baskı: Nisan 2019

8. Baskı: Ocak 2020

9. Baskı: Ekim 2020

Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-436-9

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

ERHAN ALTUNAY

MEZOPOTAMYA
VE MİSİR PAGANİZMİ

İÇİNDEKİLER

YENİ BASKIYA ÖNSÖZ	9
ÖNSÖZ	11
GİRİŞ	15
MEZOPOTAMYA	17
Genel Bakış	19
Mezopotamya Tarihi	23
Sümerlerin Kökeni Sorunu	29
Sümer Şehir Devletleri	33
Sümer Paganizmi	47
Sümer Mitolojisi	61
Sümer Yaratılış Mitosları ve Enlil	64
<i>Enki</i>	75
<i>Enki ve Ninhursag</i>	78
<i>İnsanın Yaratılışı</i>	83
<i>İnanna</i>	86
<i>Nanna ve Utu ile İlgili İnançlar</i>	96
<i>Gılgamış Efsanesi</i>	97
<i>Nam Şub</i>	102
Sümerlerde Büyü ve Cin İnançları	104
Babil Dönemi	111
Babil Paganizmi	117

Babil Mitolojisi	124
<i>Enuma-Eliş</i>	124
<i>Gilgamiş Destanı</i>	131
<i>Tufan Öyküsü</i>	144
<i>Erra/Nergal Destanı</i>	147
<i>Etana Destanı</i>	148
<i>Adapa Efsanesi</i>	150
<i>Anzu Efsanesi</i>	151
<i>Yunan Döneminden Bir Yaratılış Efsanesi</i>	153
Babil Astrolojisi ve Tanrıların Gökcisimleriyle Olan İlişkileri	155
<i>Mezopotamya'da Astroloji ve Kehanet</i>	155
<i>Gezegener ve Tanrılar</i>	157
<i>Sin/Ay</i>	158
<i>Şamaş/Güneş</i>	159
<i>İştâr/Venüs</i>	160
<i>Marduk/Jüpiter</i>	160
<i>Ninurta/Satürn</i>	161
<i>Nergal/Mars</i>	161
<i>Nabu/Merkür</i>	162
Kaldeliler.....	163
<i>Kalde İnançları</i>	164
Asurlular	166
Asur Paganizmi	171
Kaynakça	181

ESKİ MISIR	187
Genel Bakış.....	189
Eski Mısır Tarihine Giriş.....	191
Mısır Tarihinin İlk Dönemleri	194
<i>Eski Krallık Dönemi (3-6. Hanedanlar)</i>	201
<i>Birinci Ara Dönem (MÖ 2155-1980)</i>	205
<i>Orta İmparatorluk Dönemi (MÖ 1980-1785)</i>	206
<i>İkinci Ara Dönem (MÖ 1781-1550)</i>	207
<i>Yeni Krallık Dönemi (MÖ 1540-1070)</i>	209
<i>IV. Amenofis</i>	211
<i>IV. Amenofis'ten Sonrası</i>	213
Mısır Uygarlığı	215
Mısır Paganizmi ve İnançları	220
Mısır Panteonu	237
<i>Atum Ra ve Heliopolis Yaratılış Efsanesi</i>	239
<i>Osiris</i>	245
<i>İsis</i>	252
<i>Seth</i>	260
<i>Thoth</i>	262
<i>Nephtys/Nephtys/Neftis</i>	265
<i>Maat ve Heka</i>	267
<i>Sekhmet</i>	272
<i>Ogdoad</i>	276
<i>Amon/Amon</i>	277
<i>Geb ve Nut</i>	279

<i>Khnum</i>	281
<i>Nefertem/Nefertum</i>	283
<i>Anhur</i>	284
<i>Khepera/Hepri</i>	285
<i>Mut</i>	288
<i>Bast/Bastet</i>	289
<i>Neit</i>	291
<i>Sebek/Sobek</i>	292
<i>Hapi</i>	293
<i>Wacet/Uacet/Eco/Buto</i>	295
<i>Tanrılaştırılan İmhotep</i>	298
Mısır'da Ölüm İle İlgili İnanışlar	300
Piramitler	318
Mısır'da Büyü	326
Mısır İnançlarının Ezoterik	
Örgütlere Geçmesi ve Hermetizm	334
Hermetizm	337
<i>Hermetizm nedir?</i>	337
<i>Hermes Trimegistus kimdir?</i>	338
<i>Hermetik Yazıların Ortaya Çıkışı</i>	340
Zümrüt Tablet	343
<i>Hermes Trimegistus'un Simya Üzerine Zümrüt Tableti</i> ...	346
<i>Açıklama</i>	348
Kaynakça.....	351
YAZAR HAKKINDA	358

YENİ BASKIYA ÖNSÖZ

İlk basımı 2015 senesinde yapılan bu kitabın gördüğü ilgi ve Destek Yayınları'ndan yeniden basılıyor olması beni çok sevindirdi.

Ülkemizde Mezopotamya ve Mısır mitolojileri ile ilgili birçok kitap yayımlanmış olmasına rağmen bu konuları paganizm bağlamında inceleyen ilk eser olması da kitaba olan ilgiyi artırmıştır.

Yeni basımda, okuyuculardan gelen istekler ve paganizm ve mitoloji derslerimizdeki deneyime dayanarak, oldukça fazla genişletme, ekleme ve açıklama yaptık ve yeni görsellerle aydınlatmaya çalıştık.

Bu baskıda *Paganizm 2* adını kullanmamamızın nedeni ise, çeşitli kültürlerin paganizmi konusunda birçok kitabın çıkacağı ve *Paganizm 2* adlı kitabımızın, farklı bir konu üzerine olması gerektiği. Bu nedenle okuyucularımızın eski baskılardan farklı olduğuna dikkat etmesi gerekiyor.

Her zaman söylediğimiz gibi, dinler tarihi, ezoterizm anlaşılardan bugünkü siyaset anlaşılmaz; paganizm kitaplarımızın bu konuda bir ışık olması en büyük dileğimiz.

Ülkemizde bu tür kitapların daha da artmasını umarak bu seriyeye devam etmek en büyük niyetimiz, gerisi okurun katkısı.

Haziran 2018, İstanbul

ÖNSÖZ

Paganizm serisinin bu ikinci kitabıyla çeşitli kültürlerin pagan inançlarını incelemeye başlıyoruz.

Bu inceleme genel olarak Mezopotamya ve Mısır kültürlerinin mitolojileri hakkında yapılan çalışmalardan farklı olacaktır. Mitolojiler yazılı kültürün ve *Paganizm-1* (Altunay, 2018) kitabımızda anlattığımız gibi ritüellerin ürünüdür. Paganizm araştırmamız ise mitolojilerin yanı sıra mitlerden haberi olmayan ve kırsal yörelerde yaşayanların inançlarını da kapsayacaktır.

Mitler yıllar önce üniversitelerde “insanların Doğa olaylarını açıklamak için uydurdukları öyküler” olarak öğretilirdi. Zaman içinde mitolojik metin incelemeleri çok büyük bir keşfe imza attı. Mitler antik çağ insanının uydurduğu öyküler değil, aksine, insanın bilinçdışına ve sembolik diline bir yolculuktu. Arkeoloji, antropoloji gibi bilim dalları sayesinde, mitlere eşlik eden pagan inançları, daha geniş bir alanda araştırılmaya başlandı. Çünkü insanın sembolik dili ve özü, çoğunluğun kolayca burun kıvrılabileceği o mitolojik öykülerde yatıyordu. Öyle ki bu sembolik dili ve özü bilenler çağlar boyunca insanlığı iyi ya da kötü yönde etkilemeyi başardılar. Hâlâ da etkilemeye devam ediyorlar, hiç kuşkunuz olmasın.

Bu nedenle, konuya farklı bir şekilde ve dini tercihlerden bağımsız olarak eğilmek gerektiğini düşünüyoruz. Karşılaştırmalı ve tarafsız bir bakış açısıyla dinler tarihi içinde geçmişe yolculuk yapacak, bizi efendi ya da köle yapan sisteme ait kodların önemli bir kısmının izini süreceğiz.

Günümüzde, “Dünya’yı yöneten güçler” olarak tanımlanan grupların sapkın inançlarının anlaşılması, oynadıkları oyunun deşifre olması için, insanın sembolik dilini ve bu dilin bilinçdışındaki etkilerini bilmek gerekiyor. “Komplo teorisi” adı altında dezenformasyon yapıyor olsa da, para akışı ve ekonomik birikimin dağılımı göz önüne alındığında, gerçekten bazı grupların dünya üzerindeki ekonomik gücünden ve egemenliğinden söz edebilir durumdayız. Bizim açımızdan komplo teorilerinin getirdiği açıklamaların ötesine geçemeyen bu grupların sapkın inançları gerçekten nelerdir ve temelleri nerelere dayanır?

Dünya’nın içinde bulunduğu küresel kapitalist sistem Doğa’yı ve yaşamı yok ederken, arka planında sapkın dinsel inançlarını da yaymaya çalışıyor. Ekonomik gücün ve paranın akışının eski inançlarla harmanlandığı bu sistemi önlemek ve tedbir alabilmek için öncelikle çok iyi anlamamız gerekiyor.

Burada ekonomik gücün dışında tanımını yaptığımız “para-nın akışı”, karşılığı olmayan, faiz gelirlerinden doğan, karşılıksız basılan ya da elektronik olarak dolaşımda olan “sanal paranın” sisteme girmesidir. Bu sanal paranın sisteme girmesi petrol, silah ticareti, uyuşturucu ve hatta savaşlar yoluyla olmaktadır. Bu akışı izlemek, ekonomi dediğimiz sanal sistemi anlamak için de gereklidir.

Öte yandan bu grupların sadece maddi kazanç amacıyla olmadığı, aynı zamanda içinde metafizik öğelerin bulunduğu sapkın bir inanca da sahip oldukları görülmektedir. Bu sapkın inanç, çıkış noktasını “Kutsal Kitap” adı verilen Tevrat, İnciller ve dini yazılardan almakla birlikte, başta Mezopotamya ve Mısır olmak üzere çeşitli kültürlerin pagan inançlarını ve büyü yöntemlerini de içinde barındırmaktadır. Mısır ve Mezopotamya “büyü formülleri” özellikle Rönesans döneminden sonra ezoterik örgütlerde çok popüler olmuş ve günümüze kadar gelmiştir.

Günümüzde işgalci güçlerin ilk olarak müzeleri yağmalamasının kökeninde de bu vardır.

Mezopotamya ve Mısır paganizmini anlamak, hem insanlığın ilk zamanlarından gelen kadim dilini ve bilgeliğini öğrenmek hem de sapkın inançlıların bunlardan nasıl etkilendiğini bilmek için önemlidir. Bu kitapta konu hakkında Akademik araştırma yapanlardan amatör araştırmacılara kadar herkese faydalı olmasını umduğumuz birçok önemli bilgiyi bulacaksınız.

Paganizm serisi, hem bugün Dünya'nın içinde bulunduğu durumu ve bu sapkın inancı anlamak, hem de asıl amacı gereği insanın özünü kavramak için okuyucuya sunulan bir anahtar olarak tasarlanmıştır. Her kitap başlı başına bir bütün teşkil eder ve devirlere ait belirli ipuçlarını taşır. Serinin sonuna geldiğinde ipuçları birleştirilecek ve resim tamamlanacaktır.

Bundan sonrası okuyucunun yorumuna ve araştırmasına kalmış.

Ekim 2015, Roma

GİRİŞ

Mezopotamya paganizmi, paganizm araştırmaları içinde çok önemli bir yer tutmaktadır.

Mezopotamya hem yazılı uygarlığın hem de ilk devlet biçimlerinin beşiği olmasının yanı sıra bölge coğrafyasının mitolojisinin bir bölümüne kaynaklık ettiğinden Batı uygarlığı ve paganizmi için önemli bir yer olarak her zaman ilgi çekmiştir.

Mezopotamya paganizmini anlamak aynı zamanda bütün paganizm çalışmaları için kaynaklık edecek ve kökenlerin bilinmesine büyük katkıda bulunacaktır.

Burada Mezopotamya ve mitolojisini genel olarak incelemekle beraber, paganizmin temel öğelerini bu ışık altında inceleyeceğiz. Özellikle, devlet biçimlerinin Mezopotamya'da çıkış sürecinde, gerçek pagan düşüncenin devlet biçimleri oluşurken nasıl değişim gösterip devlet ritüellerine dönüştüğü ancak halk arasında nasıl korunduğu çok iyi görünmektedir.

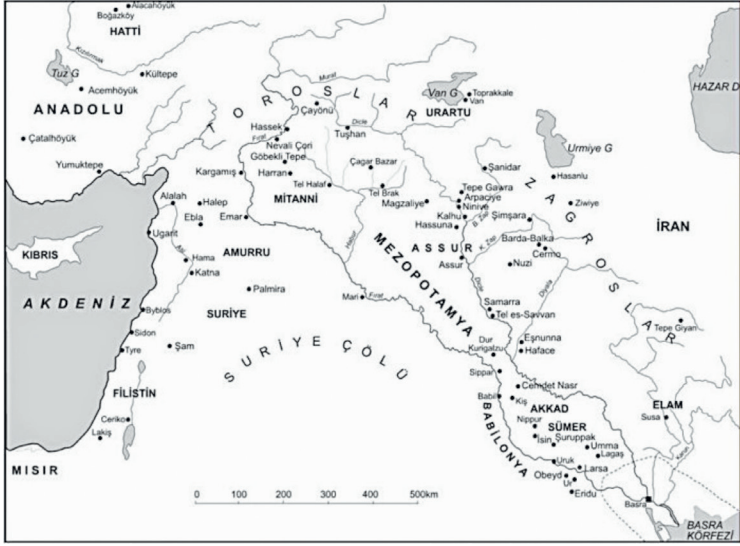
Bu kitabı okurken bilinmesi gereken en önemli husus, yazılı kaynakların devlet ve üretim biçimleri ile olan ayrıştırılmaz ilişkisidir.

Bu hususu açıklayan iyi bir örnek olarak, bir devletin diğer bir devlete üstün gelirken o devletin tanrısının da yenilen devletin tanrısına üstün gelişi, pagan düşüncenin devlet biçimleri ile nasıl yozlaştırıldığının da bir göstergesidir.

Devlet hegemonyası, siyasi ilişkiler ve üretim biçimleri kuşkusuz yazılı kaynakları etkilemiştir ancak tapınaklarda saklanan daha çok “değişmeden kalan” metinler bize yol gösterecektir.

Öte yandan Mezopotamya inançlarının ezoterik yönünün bugün dünyayı şekillendiren gruplara ilham vermesi ve bazı inanç motiflerinin sapkın inançlarına kaynaklık etmesi de bu konu üzerinde durulması gerektiğini göstermektedir.

MEZOPOTAMYA

GENEL BAKIŞ

Mezopotamya sözcüğü Eski Yunanca “İki nehir arası” demek olan *Mesopotamia* (μεσσο, ποταμος nehir) sözcüğünden gelir.

Bu bilgiyi ilkokul sıralarından beri biliriz ancak haritaya baktığımızda Türkiye topraklarından başlayan ve körfeze kadar uzanan bir bölge görürüz. İşte Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bu büyük bölge Mezopotamya’dır.

Bu bölgenin tarihini ve inançlarını Anadolu’dan soyutlamak olanaksızdır. Anadolu ile Mezopotamya arasında kültürel alışveriş her zaman olmuş, Anadolu Mezopotamya’dan her zaman etkilenmiştir. Dicle ve Fırat nehirlerinin Anadolu kaynaklı olması da kültürel bağın bir başka boyutunu oluşturmuştur.

Mezopotamya’nın eski sakinlerinin *Purattu* adını verdikleri Fırat Nehri ile *İdilgat* ismini verdikleri Dicle Nehri, Türkiye hudutlarından çıktıktan sonra güney-doğu yönünde akarak Basra Körfezi’ne dökülürler. İşte bu iki nehir, arasında bulunan bu topraklara 100.000 kilometrekareden fazla büyük bir tarım olanağı sağlamış ve uygarlığın doğmasını sağlamıştır.

Tabii ki burayı en eski zamanlarda bizim bugünkü haritada gördüğümüz gibi düşünmemek gerekiyor. Doğal olarak bölgenin coğrafyası eski zamanlarda çok daha farklıydı.